

Nový občanský zákoník je účinný. Co se mění v manželství a rodině?

Obecné pojetí rodinného práva navazuje ve velké míře na dosavadní zákon o rodině tak, jak byl reformován v roce 1998. Jde o úpravu, která je zavedená a vžitá. Zákonodárci jen stěží mohou předepisovat nová pravidla pro ryze soukromý a intimní prostor rodinných vztahů. Přesto k některým změnám od vzniku manželství, přes péči o děti až po rozvod dochází.

Radka Korbelová Dohnalová

Asi největší změnu představuje zahrnutí rodinného a manželského práva do občanského zákoníku. Nový občanský zákoník zavádí některé nové instituty, které znalo dřívější právo (např. osvojení zletilého), nebo které se osvědčily v zahraničí (např. rodinný závod). Zpřesňují se podmínky péče o dítě a poskytuje se o něco větší ochrana dětem, slabším a znevýhodněným. Na děti se zvláště zaměříme příště.

Ochrana v manželství

Nový občanský zákoník nevnímá manželství pouze jako prostředek k založení rodiny či rádné výchově dětí. Nově klade důraz i na vzájemnou podporu a pomoc manželů. Zvyšuje se ochrana ekonomicky slabšího z manželů a dětí. Výslovně se proto dává manželům právo na vzájemné informace o svých poměrech a ukládá se povinnost zohledňovat zájem rodiny při plánování svých aktivit. Klade se důraz na ochranu bydlení rodiny a ochranu obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Nebude tak možné odnést z bytu základní vybavení nebo ohrozit bydlení rodiny, zejména pokud by tím byly ohroženy nezletilé děti. To vše bez ohledu na to, kdo z manželů je vlastníkem těchto věcí či celého bytu. K nakládání s věcí, která je součástí obvyklého vybavení rodinné

domácnosti, a nejde-li o věc jen nepatrné hodnoty, potřebuje manžel, který je jejím vlastníkem, souhlas druhého manžela. Jinak se může dotčený manžel domoci neplatnosti takového jednání. To platí i v případě, že opustí společnou domácnost natrvalo, pokud by se ztráta vybavení domácnosti dotkla zájmů nezletilých dětí.

Příklad: Pan Novák opustil manželku a jejich dvě děti a odešel za milenkou. Přestože dům, ve kterém žili s paní Novákovou, zdědil a patří výhradně jemu, nemůže tento dům bez souhlasu paní Novákové prodat či darovat milence a vystěhovat paní Novákovou s dětmi na ulici. Taktéž si nemůže odnést práčku, přestože ji koupil ještě před vstupem do manželství.

A co všechno do obvyklého vybavení společné domácnosti patří?

Obvyklé vybavení domácnosti se může lišit dle zvyklostí a ekonomické úrovně té které rodiny. Vždy ale půjde o věci, které běžně slouží k zajištění nezbytných potřeb rodiny a fungování domácnosti (např. kuchyňská linka, sporák, práčka, televize, nábytek, povlečení apod.).

Společné jmění manželů

Manželé si mohou i nadále sjednat manželský majetkový režim odlišně, a to formou notářského zápisu. Pokud budete chtít, aby taková smlouva byla účinná vůči třetím osobám, bude třeba ji zapsat do speciálního veřejného seznamu.

Příklad: Pan Novák si pořídí na úvěr motorový člun. Pokud mají s manželkou režim odděleného jmění a jejich smlouva je zapsána ve veřejném seznamu, nemůže banka chtít, aby dluh z úvěru platila paní Nováková.

Zisk z majetku náležejícího pouze jednomu z manželů bude nově do společného jmění

Chcete vědět, zda bude mít nový kodex dopad na výživné pro Vaše děti?

Advokátní kancelář Korbel, Tuháček & partneři, s.r.o.
Převrátilecká 330, 390 01 Tábor
AKKT tel. 381 254 903-4
post@akkt.cz
www.akkt.cz
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
KORBEL, TUHÁČEK & PARTNEŘI, S.R.O.

ní manželů spadat.

Příklad: Pan Novák pronajímá nebytové prostory v domě, který zdědil po rodičích. Přestože je dům v jeho výlučném vlastnictví, spadá nájemné z pronájmu tohoto domu do společného jmění manželů.

Rodinný závod

Zcela nově se zavádí tzv. rodinný závod. Jde o podnik, který je ve vlastnictví jednoho ze členů rodiny, nicméně v něm pracují ostatní členové. Jeho podstatou je ochrana slabších členů rodiny, kteří se účastní provozu rodinného podniku, ale nejsou podnikateli, ani zaměstnanci, a postrádali tak právní ochranu. Ačkoli práva a povinnosti nejsou v rámci rodinného závodu upravena smlouvou, podílejí se členové rodiny na provozu a náleží jim taktéž příslušný podíl na zisku podle množství a druhu jejich práce. O zásadních otázkách rozhodují všichni členové bez zřetele na vlastnictví. Pokud by se tak například vlastník rozhodl podnik prodat, musí s tím souhlasit většina členů rodiny, pro kterou je podnik obživou.

Příklad: Jako typický příklad se uvádí např. vinice, které patří oficiálně staříčkovi, ale pracuje na nich celá široká rodina. Všichni mají dle své práce právo na podíl na zisku (minimálně na víně).

Výživné mezi manželi

Změny zaznamenala kritizovaná úprava výživného rozvedených manželů. Již nebude možné požadovat desítky let po rozvodu výživné jen proto, že si jeden z manželů není schopen najít práci. Nově bude moci bývalý manžel požadovat výživné, jen pokud není schopen sám se živit a tato jeho neschopnost má svůj původ právě v manželství (například pečuje po rozvodu o společné dítě). Soud při rozhodování zvaží, jak dlouho manželství trvalo, jak dlouho je rozvedeno, zda se manžel snažil hledat za-

městnání, zda se v době trvání manželství podílel na péči o domácnost, zda se nedopustil vůči bývalému manželovi nebo osobě jemu blízké trestného činu atp.

Další zajímavé novinky Domácí násilí

V případě, že je další společně bydlící manžel nebo rozvedený manžel pro jednoho z nich nesnesitelný z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči němu nebo někomu jinému, kdo v rodinné domácnosti manželů žije, může soud vykázat až na 6 měsíců druhého manžela z domu či bytu, a to i opakovaně. I nadále však zůstává násilí trestným činem, přesáhne-li určitou mez. Ochrana dle nového občanského zákoníku dopadá nejen na manžele, ale na všechny členy společné domácnosti včetně nesezdaných osob, prarodičů, registrovaných partnerů. Kromě toho nebude mít násilník právo na výživné od manžela a nemůže se zákona dědit po manželovi, který byl jeho obětí.

Svatba po svém

Snoubenci získávají větší vliv na volbu místa pro svatební obřad. Oddávající má povinnost přihlížet při určení místa sňatku k vůli snoubenců. Větší volnost mají novomanželé i v otázce změny příjmení. Ponechají-li si při sňatku svá dosavadní příjmení, mohou se dohodnout na společném příjmení kdykoliv později.

Rozvod

Rozvody budou stejně jako dříve možné domluvou nebo bude soud zjišťovat příčiny manželské krize. Pokud se manželé na rozvodu domluví, budou moci podat návrh společně. Nově dostane také rozvedený manžel více času na změnu příjmení, a to až do šesti měsíců od rozvodu.

Radka Korbelová Dohnalová (autorka je advokátka a partnerka Advokátní kanceláře Korbel, Tuháček & partneři)